

PIRKANMAAN HYVINVOINTIALUEEN ALUEHALLITUKSELLE

ASIA

Oikaisuvaatimus kahdeksan SPALin jäsenen päivärahoikeutta koskevassa asiassa.

PÄÄTÖS JOHON VAADITAAN OIKAISUA

Palopäällikkö Jarkko Jäntin 18.2.2025 tekemä viranhaltija päätös (§ 3/2025). Kyseinen viranhaltijapäätös on liitteenä.

Liite 1.

OIKAISUVAATIMUKSEN TEKIJÄ

Luettelo palomiehinä/ylipalomiehinä/paloesimiehinä Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksella työskentelevistä asianosaisista on liitteenä.

Liite 2.

ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Mikko Laine
Työmarkkina-asiantuntija
Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry
Vernissakatu 6, 01300 Vantaa
Puh. 040 680 2112, sähköposti: mikko.laine@spal.fi

OIKAISUVAATIMUSAIKA

Viranhaltijapäätös on tehty 18.2.2025 ja toimitettu asianosaisille sähköisesti 25.2.2025. Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä 28.2.2025. Oikaisuvaatimusaika on 14 päivää tiedoksisaannista.

VAATIMUS

Vaadin, että palopäällikkö Jäntin 18.2.2025 tekemä viranhaltijapäätös kumotaan ensinnäkin lainvastaisena, ja toisaalta myös asiassa sovellettavan virkaehtosopimuksen velvoittavien määräysten vastaisena.

Vaadin, että työnantaja maksaa asianosaisille heidän TYRSKY24-harjoitukseen liittyvistä virkamatkoistaan päivärahat Hyvinvointialan yleisen virka- ja työehtosopimuksen (jäljempänä HYVTES), Liite 6:n määräysten mukaisesti. Kyseisille päivärahoille vaaditaan maksettavaksi korkolain (633/1982) 4 §:n mukaista viivästyskorkoa.

PERUSTELUT

Päätöksen lainvastaisuudesta

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta (304/2003) 12 § 1 mom. mukaisesti:

”Työnantajan on kohdeltava viranhaltijoita tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole viranhaltijoiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.”

Saamani tiedon mukaan, Pirkanmaan pelastuslaitoksella on ollut vakiintuneena käytäntönä maksaa päivärahat sellaisissa tapauksissa, joissa pelastushenkilöstö on osallistunut työajallaan esimerkiksi vesisukellusleireille, taikka esimerkiksi öljyn-/kemikaalintorjuntaan liittyviin moniviranomaisharjoituksiin. Lisäksi tämän kyseisen TYRSKY24-harjoituksen osalta, päivärahat on maksettu tietyille henkilöille, jotka ovat vastaavissa tehtävissä ja asemissa kuin asianosaiset. Täten työnantaja ei ole toiminut kyseisessä tapauksessa tasapuolisen kohtelun velvoitteen mukaisesti asianosaisia kohtaan.

Päätöksen virkaehtosopimuksen velvoittavien määräysten vastaisuudesta

HYVTES, Liite 6, 1 §:ssä määritellään virkamatkan ja virantoimitusmatkan käsitteet. Kyseisen pykälän 1 ja 2 mom:n mukaisesti:

”Matkakustannusten korvaukseen oikeuttava virkamatka on hyvinvointialueen/hyvinvointiyhtymän asianomaisen viranomaisen antamaan määräykseen perustuva matka, joka ei kuulu tavanomaiseen virkatoimintaan/ tavanomaisiin työtehtäviin. Matkakustannuksina pidetään niitä ylimääräisiä menoja, joita viranhaltijalla/työntekijällä on ollut virkamatkan johdosta.

Virantoimitusmatka on viranhaltijan/työntekijän tavanomaiseen virkatoimintaan/tavanomaisiin työtehtäviin liittyvä matka.

Soveltamisohje: ”Virkamatkalla” ja ”virantoimitusmatkalla” tarkoitetaan myös työntekijöiden vastaavia matkoja.

Virkamatka perustuu esihenkilöasemassa olevan viranhaltijan tai toimielimen antamaan matkamääräykseen, jonka tämä voi antaa johtosäännössä olevan valtuutuksen tai pysyvämääräyksen perusteella. Virkamatkat eivät ole luonteeltaan tavanomaista virkatoimintaa, ja ne edellyttävät matkustamista virkapaikan ulkopuolelle.

Virantoimitusmatkassa matkustaminen on virkatehtäviin/työtehtäviin liittyvänä tavanomaista eli päivittäistä, viikoittaista tai muutoin toistuvaa. Matka tapahtuu tavallisesti työpisteestä toiseen tai määrätystä lähtöpaikasta toiseen ja takaisin virantoimituspaikkakunnalla tai muuten virkapiiriin kuuluvalla alueella. Esimerkkeinä voidaan mainita tarkastus-, hoito- ja huoltomatkat, joita tekevät esim. rakennustarkastajat, terveystarkastajat ja kotisairaanhoidajat.”

TYRSKY24-harjoitukseen osallistuminen ei ole ollut asianosaisten tavanomaiseen virkatoimintaan liittyvä matka, eli kyseessä ei ole ollut virantoimitusmatka, vaan virkamatka. Osallistuminen ei ole ollut asianosaisille vapaaehtoista, eli kyseessä on ollut matkakustannusten korvaukseen oikeuttava virkamatka.

Palopäällikkö Jäntti on po. viranhaltijapäätöksessään viitannut KHO:n 18.12.2020 antamaan päätökseen (Dnro 3352/3/17) argumentoidessaan TYRSKY24-harjoituksen olleen HYVTES Liitteen 6 mukainen virantoimitusmatka, josta työnantajan ei tarvitse maksaa päivärahoja. Kyseinen KHO:n päätös on liitteenä.

Liite 3.

Kyseisessä KHO:n käsiteltävänä olleessa tapauksessa on ollut kyse täysin erilaisesta koulutuksesta, kuin nyt puheena oleva TYRSKY24-harjoitus. Käsitellessään tuota täysin erilaista yksittäistapausta, KHO on kyseisen tapauksen kohdalla tullut siihen tulokseen, että kyseisen koulutuksen luonne ja toistuvuus huomioiden, koulutuksen voitiin katsoa olevan tuossa tapauksessa A:n ”tavanomaista virkatoimintaa”, eikä siihen osallistumista voitu pitää määräysten mukaisena virkamatkana.

KHO:n tarkasteltavana olleessa tapauksessa oli kyse työnantajan järjestämästä pakollisesta esimieskoulutuksesta, joka on järjestetty tietylle henkilöstöryhmälle kohdennettuna Hervannan paloasemalla. Matkustaminen tapahtui tuossa tapauksessa tietylle pelastuslaitoksen paloasemalle (toimipaikka), ja koulutus toteutettiin toimistotyöaikana. Työaikajärjestelyt oli tuolloin toteutettu sovitusti siten, että yksi 24 tunnin työvuoro jaettiin 8 tunnin koulutuspäiviksi.

Nyt puheena oleva TYRSKY24-harjoitus on tapahtunut 24 tunnin työvuoron aikana siten, että aamulla asianosaiset ovat lähteneet harjoitukseen asemapaikaltaan Lempäälästä noin klo 9, ja palanneet asemapaikalleen Lempäälään noin klo 23.30. Tämän jälkeen heidän normaali työvuoronsa on jatkunut seuraavaan aamuun klo 8 saakka. Harjoitukseen osallistumisen aikana asianosaisten miehittämä pelastusyksikkö ei ole ollut hälytettävissä päivittäisiin pelastustoimen tehtäviin. Harjoitus on toteutettu noin 80-100 km:n etäisyydellä asianosaisten asemapaikasta.

Liitteenä on yhden asianosaisen kuvaus TYRSKY24-harjoituspäivän kulusta 21.11.2024.

Liite 4.

Edellä kuvatuista syistä, KHO:n ratkaisun (Dnro 3352/3/17) perustelut eivät sovellu nyt puheena olevan TYRSKY24-harjoituksen tarkasteluun, koska kyseessä ovat olleet täysin tosistaan poikkeavat koulutukset/harjoitukset.

Palopäällikkö Jäntti on edelleen argumentoinut kantaansa kyseisen harjoituksen luokittelemisesta virantoimitusmatkaksi seuraavalla lainauksella KHO:n (Dnro 3352/3/17), ratkaisusta:

”...mikäli virkamies on velvollinen osallistumaan koulutuksiin esimerkiksi säilyttääkseen virkansa edellyttämän kelpoisuuden tai pätevyyden, koulutukseen osallistumista lienee pidettävä tavanomaisena virkatoimintana, vaikka koulutustilaisuuksia ei ole lukumääräisesti tai aikana yhteenlaskettuna paljon tai niitä ei järjestetä kovin lyhyin väliajoin...”

TYRSKY24-harjoitukseen osallistuminen ei ole ollut edellytys sille, että asianosaisten viran edellyttämä kelpoisuus tai pätevyys säilyy. Pelastustoimen venetoimintaan, tai kadonneen lentäjän etsintätoimintaan ei ole asetettu tiettyjä kelpoisuusvaatimuksia, eikä ainakaan sellaisia kelpoisuusvaatimuksia, jotka henkilö täyttäisi nimenomaisesti tähän TYRSKY24-harjoitukseen osallistumalla. Konkreettisena todisteena tästä mainittakoon seuraavanlainen esimerkkitalanne. Jos pelastuslaitoksella venetoimintaan nimetty henkilö olisi ollut poissa työvuorosta TYRSKY24-harjoituksen aikana, esimerkiksi sairastumisen vuoksi, hän olisi jatkossakin aivan yhtä kelpoinen osallistumaan virkaansa liittyvien tehtävien hoitoon, kuin harjoituksessa mukana ollut henkilökin.

Palopäällikkö Jäntti on tuonut päätöksessään esiin myös sen, ettei erillistä virkamääräystä ole annettu harjoituksiin osallistuneille asianosaisille, ja he ovat tehneet hylätyt matkalaskunsa myöhemmin jälkikäteen. Todettakoon, että asianosaiset eivät ole lähteneet harjoitukseen omaehtoisesti, vaan työajallaan esihenkilönsä määräyksen perusteella. Matkalaskua ei M2-järjestelmässä ei ole ollut kyseisessä tapauksessa mahdollista tehdä etukäteen, koska harjoituksen tarkka sisältö ja harjoitussuunnitelma on pidetty osallistujilta salassa lähtöhetkeen saakka. Esimerkiksi harjoitussuunnitelma on tarkentunut ja päivittynyt viimeisen kerran vielä silloin, kun asianosaiset ovat olleet matkalla asemapaikaltaan harjoituspaikalle.

HYVTES, Liite 6, 1 §:ssä määritellään päivärahan maksamisedellytykset. Kyseisen pykälän 1 mom:n mukaisesti:

”Päivärahan maksaminen edellyttää, että virkamatka ulottuu yli 15 kilometrin etäisyydelle viranhaltijan/työntekijän asunnosta ja virka/työpaikasta mitattuna yleisesti käytettyä kulkutietä sen mukaan, tapahtuuko lähtö ja paluu asunnosta vai virka-/työpaikasta.”

TYRSKY24-harjoitus on toteutettu yli 80 km:n etäisyydellä asianosaisten asemapaikasta, joten päivärahan maksamisedellytys täyttyy.

Edellä lausuttu huomioden katsotaan, että asia tulee ratkaista vaatimallani tavalla.

Asiassa pyydetään, että oikaisuvaatimuksen ratkaisijan päätös toimitetaan asianosaisten asiamiehelle sähköpostitse.

LIITEET

- Palopäällikön viranhaltijapäätös 18.2.2025 (Liite 1)
- Luettelo asianosaisista (Liite 2)
- KHO:n päätös Dnro 3352/3/17 (Liite 3)
- Kuvaus harjoituspäivän kulusta 21.11.2024 (Liite 4)

Vantaalla 6.3.2025

asianosaisten valtuuttamana ja puolesta,

Mikko Laine
HTM, asianosaisten asiamies
Työmarkkina-asiantuntija SPAL

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 18.02.2025 klo 14:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

3298/2025

Vastaus SPAL ry:n vaatimukseen TYRSKY24-harjoitukseen osallistuneiden päivärahan maksamisesta

Spal ry:n vaatimus TYRSKY24-harjoitukseen osallistuneille

Vaatimus 4.2.2025 koskee Pirkanmaan hyvinvointialueella/pelastuslaitoksella työskenteleviä Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry:n jäseniä (kahdeksan asianosaista, liite 1).

1. Ensisijainen vaatimus on, että työnantaja maksaa asianosaisille heidän TYRSKY24-harjoitukseensa liittyvistä virkamatkoistaan päivärahat HYVTES Liite 6 mukaisesti sekä korkolain (633/1982) 4 §:n mukaista viivästyskorkoa.
2. Toissijainen vaatimus työnantajalle on, että asiassa tehdään oikaisuvaatimuskelpoinen viranhaltijapäätös. Päätös on pyydetty lähettämään sähköpostitse mikko.laine@spal.fi.

Työnantajan näkemys esitettyihin vaatimuksiin

TYRSKY-harjoitus on vuosittain toistuva viranomaisharjoitus, jossa harjoittelemme yhteistoimintaa eri viranomaisten kanssa. Pirkanmaan pelastuslaitoksen venekalusto on käytettävissä vesistöönnettömyyksissä koko toiminta-alueella ja suorituskyvyn ylläpitämiseksi harjoituksiin osallistuminen kuuluu tavanomaisiin työtehtäviin. Harjoitukseen osallistuminen on luettu työajaksi ja liikkumisessa on käytetty pelastuslaitoksen ajoneuvoja sekä polttoaineita. Ylimääräisiä matkakustannuksia ei ole syntynyt.

Erillistä virkamatkamääräystä ei ole annettu harjoituksiin osallistuneille asianosaisille. Harjoitus toteutettiin vakiintuneen käytännön mukaisesti virkapiiriin kuuluvalla alueella tavanomaisessa valmiudessa ylläpidettäviä suorituskkyjä käyttäen. Asianosaiset ovat tehneet jälkikäteen M2-järjestelmässä matkalaskuja, jotka palopäällikkö on hylännyt kaikki perusteettomina. Kaksi asianosaisten ulkopuolista henkilöä on lähettänyt matkalaskunsa järjestelmässä hyväksyttäväksi toiselle viranhaltijalle, joka ei ole enää Pirkanmaan hyvinvointialueen palveluksessa. Näiden matkalaskujen hyväksynnässä on tapahtunut työnantajan edustajalle virhe.

Aikaisemmasta oikeuskäytännöstä löytyy Korkeimman hallinto-oikeuden päätös Dnro 3352/3/17 (antopäivä 18.12.2020) Päivärahan maksamista koskeva kunnallisvalitus. Tuossa ratkaisussa keskeistä oli erityisesti se seikka, että mikäli virkamies on velvollinen osallistumaan koulutuksiin esimerkiksi säilyttääkseen virkansa edellyttämän kelpoisuuden tai pätevyuden, koulutukseen osallistumista lienee pidettävä tavanomaisena virkatoimintana, vaikka koulutustilaisuuksia ei ole lukumääräisesti tai aikana yhteenlaskettuna paljon tai niitä ei järjestetä kovin lyhyin väliajoin [Työtuomioistuimen lausunto 28.9.2020 Korkeimmalle hallinto-oikeudelle]. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan todennut, että kun otetaan huomioon koulutuksen luonteesta ja toistuvuudesta saatu selvitys sekä se, että koulutus oli luettu osaksi työaikaa ja merkitty hänen työvuorolistaansa, koulutuksen voitiin katsoa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 18.02.2025 klo 14:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

olevan KVTES:n tarkoittamaa tavanomaista virkatoimintaa siten että siihen osallistumista ei voida pitää määräysten mukaisena virkamatkana. Asiassa saadun selvityksen perusteella henkilöllä ei ollut oikeutta päivärahan saamiseen myöskään muulla KVTES:n 16 liitteen 6:n mukaisella perusteella. Näin ollen Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastusjohtajan ja Tampereen kaupunginhallituksen päätökset hylätä henkilön vaatimus osapäivärahan suorittamisesta koulutukseen osallistumisen perusteella eivät olleet lainvastaisia KVTES:n määräysten perusteella.

Päätös

Päätän hylätä SPAL ry:n ensisijaisen vaatimuksen siitä, että työnantaja maksaa asianosaisten TYRSKY24 -harjoitukseensa ajalla 21.10.2024 – 25.10.2024 liittyvistä matkoista päivärahat sekä korkolain mukaista viivästyskorkoa. Em. harjoitukseen osallistuminen on kuulunut ko. henkilöiden tavanomaisiin virkatehtäviin ja harjoitus on tapahtunut ko. henkilöiden virkapiirin alueella. Työnantajan näkemyksen mukaan kyseessä on ollut HYVTES Liitteen 6 mukainen virantoimitusmatka, josta työnantaja ei maksa päivärahoja.

Päätöksen peruste

Pirkanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö § 48.

Tiedoksi

mikko.laine@spal.fi, Teemu-Taavetti Toivonen, Kari Alanko, Pirkko Lindström, Jutta Heikkilä, Saija Micklin

Allekirjoitus

Jarkko Jäntti, palopäällikkö

Viranhaltijapäätöksen nähtävänäolo

Nähtävillä Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 25.2.2025

Otteen oikeaksi todistaa

Tampere
25.02.2025

Johanna Saalasti
JOHDON ASSISTENTTI

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostitse 25.2.2025

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 18.02.2025 klo 14:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Oikaisuvaatimus

§ 3/2025

Oikaisuvaatimusohje

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Pirkanmaan hyvinvointialueen aluehallitukselle.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen (Laki hyvinvointialueesta 142 §).

Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen (Laki hyvinvointialueesta 142 §).

Oikaisuvaatimus tehdään Pirkanmaan hyvinvointialueen aluehallitukselle. Oikaisuvaatimus on toimitettava Pirkanmaan hyvinvointialueen kirjaamoon viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Pirkanmaan hyvinvointialue, kirjaamo
Postiosoite: PL 272, 33101 Tampere
Käyntiosoite: G-rakennus, Nivelkatu 5, 1. krs, kirjaamo
Sähköpostiosoite: kirjaamo@pirha.fi

Huom. Sähköpostitse ei suositella lähetettävän henkilötietoja tai salassapidettäviä tietoja sisältäviä viestejä.

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin kello 9.00–14.30.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä myös hyvinvointialueen sähköisessä asiointissa: asiointi.pirha.fi (Asioi hallinnon kanssa).

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Hyvinvointialueen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä seitsemän päivän

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 18.02.2025 klo 14:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

kuluttua kirjeen lähettämisestä, kolmen päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä tai saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Tiedoksiantopäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona virastot ovat suljettuna, valitusasiakirjat saa toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Liite 2 - Luettelo asianosaisista

- 1. [REDACTED]
- 2. [REDACTED]
- 3. [REDACTED]
- 4. [REDACTED]
- 5. [REDACTED]
- 6. [REDACTED]
- 7. [REDACTED]
- 8. [REDACTED]

Asia Päivärahan maksamista koskeva kunnallisvalitus

Valittaja Tampereen kaupunginhallitus

Päätös, jota valitus koskee

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 16.6.2017 nro 17/0429/3

Asian aikaisempi käsittely

Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastusjohtaja on 30.5.2016 (59 §) hylännyt A:n vaatimuksen siitä, että hänen osallistumisensa Hervannan paloasemalla 27.11., 1.12. ja 9.12.2015 järjestettyyn yksikönjohtajien ja aseman vanhimpina toimivien ylipalomiesten koulutukseen korvataan virkamatkana maksamalla hänelle osapäivärahaa kyseisiltä päiviltä.

Päätöksen perusteluissa on todettu, että kysymyksessä ei ole ollut virkamatka vaan tavanomaisiin virkatehtäviin kuuluva virantoimitusmatka. Koulutuskokonaisuus on ollut luonteeltaan tavanomaista työnantajan järjestämää työhön liittyvää perehdytystä, johon osallistuminen on luettu työajaksi. Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen liitteessä 16 olevan 1 §:n 2 momentin mukaan virkamatkat edellyttävät matkustamista virkapaikan ulkopuolelle. Tampereen kaupungin matkustussäännön mukaan virkapaikalla tarkoitetaan Tampereen kaupungin tavanomaista toiminta-aluetta eli aluetta, jossa kaupungilla on toimipisteitä.

Tampereen kaupunginhallitus on 8.8.2016 (§ 291) hylännyt A:n pelastusjohtajan päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen. Päätöksen perusteluissa on todettu muun ohessa, että A:n tapauksessa matkustamista virkapaikan ulkopuolelle ei ole tapahtunut, koska Hervannan paloasema kuuluu Tampereen kaupungin tavanomaiseen toiminta-alueeseen. Se, että A:n väitteen mukaan kyseistä koulutusta ei ole aikaisemmin järjestetty eikä vastaavan koulutuksen järjestämisestä ole ilmoitettu, ei tarkoita sitä, etteikö kysymyksessä olisi ollut tavanomainen, ammattitaitoa

kehittävä perehdytys. Kyseessä on ollut ylipalomiesten esimiestaitoihin keskittyvä koulutus, jonka tarkoituksena on ollut parantaa ylipalomiesten valmiuksia toimia esimiestehtävissä aseman vanhimpana.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään A:n kunnallisvalituksen johdosta kumonnut kaupunginhallituksen ja pelastusjohtajan päätökset ja palauttanut asian pelastusjohtajalle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettava säännös ja virkaehtosopimuksen määräykset soveltamisohjeineen

Kunnallisen virkaehtosopimuslain 2 §:n 1 momentin mukaan viranhaltijain palvelussuhteen ehdoista on sen estämättä, mitä laissa on säädetty, voimassa mitä niistä virkaehtosopimuksilla määrätään. Viranhaltijalla on kuitenkin vähintään ne edut, joita huonommista ehdoista ei muun lain mukaan hänen osaltaan saa sopia.

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen 2014–2016 VI luvun 1 §:n mukaan viranhaltijalle suoritetaan matkakustannusten korvausta sopimuksen liitteen 16 mukaisesti.

Edellä mainitun liitteen 1 §:n 1 momentin mukaan matkakustannusten korvaukseen oikeuttava virkamatka on kunnan asianomaisen viranomaisen antamaan määräykseen perustuva matka, joka ei kuulu tavanomaiseen virkatoimintaan. Saman pykälän 2 momentin mukaan virantoimitusmatka on viranhaltijan tavanomaiseen virkatoimintaan liittyvä matka.

Edellä mainitun pykälän soveltamisohjeessa on todettu, että virkamatkat eivät ole luonteeltaan tavanomaista virkatoimintaa ja ne edellyttävät matkustamista virkapaikan ulkopuolelle. Virantoimitusmatkassa matkustaminen on virkatehtäviin liittyvänä tavanomaista eli päivittäistä, viikoittaista tai muutoin toistuvaa. Matka tapahtuu tavallisesti työpisteestä toiseen ja takaisin virantoimituspaikkakunnalla tai muuten virkapiiriin kuuluvalla alueella. Esimerkkeinä voidaan mainita tarkastus-, hoito- ja huoltomatkat, joita tekevät esimerkiksi rakennustarkastajat, terveystarkastajat, kotisairaanhoidajat ja sosiaalitarkkailijat.

Saman liitteen 6 §:n 1 momentin mukaan päivärahan maksaminen edellyttää, että virkamatka ulottuu yli 15 kilometrin etäisyydelle viranhaltijan asunnosta ja virkapaikasta mitattuna yleisesti käytettyä kulkutietä sen mukaan, tapahtuuko lähtö ja paluu asunnosta vai virkapaikasta. Saman liitteen 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan osapäiväraha maksetaan, kun virkamatka on kestänyt yli kahdeksan tuntia.

Oikeudellinen arviointi

A on vaatinut, että hänen osallistumisensa Hervannan paloasemalla 27.11., 1.12. ja 9.12.2015 järjestettyyn koulutukseen korvataan virkamatkana maksamalla hänelle osapäivärahaa kyseisiltä päiviltä. Pelastusjohtaja ja kaupunginhallitus ovat pitäneet kyseisiä matkoja virantoimitusmatkoina muun muassa sillä perusteella, että matkustustarpeen aiheuttanut koulutus on ollut tavanomaista työntekijän järjestämää työhön liittyvää perehdytystä. Virkamatkan määritelmän sisältävän sopimusmääräyksen ja siihen liittyvän soveltamisohjeen mukaan virkamatkan ja virantoimitusmatkan välisen rajanvedon kannalta ratkaisevaa ei kuitenkaan ole matkustuspäivinä tehtävien virkatehtävien tavanomaisuus siinänsä vaan se, onko matkustaminen viranhaltijan virkatoiminnassa tavanomaista eli päivittäistä, viikoittaista tai muutoin toistuvaa. Virkapaikan ulkopuolella järjestettävään koulutukseen liittyvä matkustaminen ei useimmiten ole samalla tavoin toistuvaa.

Kaupunginhallituksen ja pelastusjohtajan päätöksissä on vedottu myös siihen, että virkamatka edellyttää edellä mainitun soveltamisohjeen mukaan matkustamista virkapaikan ulkopuolelle. Kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa ei ole erikseen määritelty virkapaikan käsitettä. Virkapaikalla on virkaehtosopimuksissa yleensä tarkoitettu kiinteää toimipaikkaa, jossa asianomainen henkilö työskentelee, tai sellaisen puuttuessa sitä vastaavaa paikkaa. Tällaista virkapaikan käsitteen suppeaa tulkintaa tukee edellä käsitelty virantoimitusmatkan määritelmä, johon ei sisälly virkapaikan käsitettä. Kyseinen määritelmä edellyttää virantoimitusmatkan olevan viranhaltijan työhön liittyvää tavanomaista matkustamista, mikä edellytys voi jäädä täyttymättä silloinkin, kun matka tehdään viranomaisen toimialueen sisällä. Virkapaikalla ei siten tarkoiteta mitä tahansa viranomaisen toimialueeseen kuuluvaa paikkaa, jossa viranhaltija voitaisiin työnantajan työnjohtovallan perusteella määrätä työskentelemään. Sillä, miten virkapaikka on määritelty kunnan matkustussäännössä tai matkustusohjeissa, ei ole merkitystä virkaehtosopimuksen määräyksiä tulkittaessa.

A työskentelee ylipalomiehenä Teivon paloasemalla Ylöjärvellä. Hän on esimiehensä määräyksestä osallistunut koulutukseen edellä mainitun virkapaikkansa ulkopuolella Hervannan paloasemalla Tampereella. Asiakirjoista ei ilmene, että hänen virkatehtäviinsä kuuluisi tavanomaisesti sellaista matkustamista pelastuslaitoksen toisiin toimipisteisiin, josta tässä asiassa on kysymys. Esitetyn selvityksen perusteella A:n korvattavaksi vaatimissa matkoissa on siten ollut kyse virkamatkoista eikä viran-toimitusmatkoista. A:n vaatimusta osapäivärahan maksamisesta ei siten ole voitu hylätä pelastusjohtajan ja kaupunginhallituksen päätöksissä mainituilla perusteilla. Pelastusjohtajan ja kaupunginhallituksen päätökset on tämän vuoksi kumottava ja asia palautettava pelastusjohtajalle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Kuntalaki (365/1995) 90 §

Kuntalaki (410/2015) 147 § 1 momentti

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Tampereen kaupunginhallitus on valituksessaan viitannut hallinto-oikeudelle antamaansa selitykseen ja kaupunginhallituksen päätöksen perusteluihin sekä vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan.

Vaatimuksensa tueksi valittaja on esittänyt muun ohella seuraavaa:

A:n virkatoiminnassa matkustaminen on tavanomaista. Pirkanmaan pelastuslaitoksen toiminta on alueellista. Pelastuslaitos toimii usean kunnan alueella ja useassa eri toimipisteessä. On hyvin tavanomaista, jopa päivittäistä, että esimerkiksi miehistövajaustilanteissa matkustetaan toiselle paloasemalle työhön. Näissä tilanteissa viranhaltijalle korvataan työehtosopimuksen mukaisesti matkakulut tavanomaiset kulut ylittävältä osin. Päivärahaoikeutta ei sen sijaan synny tavanomaisesta virkatehtävien hoitamisesta Pirkanmaan pelastuslaitoksen alueella, vaikka virkatehtävien hoitamiseen liittyisi matkustamista toisen kunnan alueella sijaitsevalle paloasemalle.

Pelastuslaitoksen toiminta on ympärivuorokautista hälytysvalmiudessa tehtävää työtä. Työtä tehdään poikkeusluvalla 24 tunnin työvuoroissa. Joissakin tilanteissa 24 tunnin työvuoro jaetaan kolmeen kahdeksan tunnin osaan, jotta koulutusta voidaan järjestää yhden paloaseman työvuoroa laajemmalle henkilöstöryhmälle. Näin on toimittu myös kysymyksessä olevassa tilanteessa.

Kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan koulutuksia ei pääsääntöisesti lueta työajaksi. Mikäli koulutusta ei lueta työajaksi, voidaan siihen osallistumista varten joko antaa virkamatkamääräys tai myöntää palkatonta tai palkallista virkavapaata. Poikkeuksena tästä pääsäännöstä ovat työnantajan itsensä järjestämät, välittömästi virkatehtäviin liittyvät ja virkatehtävien hoitamisen kannalta välttämättömät koulutukset, joista viranhaltija ei voi virkavelvollisuuttaan ja virkatehtäviään laiminlyömtä kieltäytyä. Valituksen alaisessa tilanteessa on ollut kyse tällaisesta työaikaan luettavasta pakollisesta koulutuksesta, johon osallistumisesta viranhaltija ei ole voinut kieltäytyä.

Pelastustoiminnan luonteesta johtuen koulutusta on moneen muuhun toimialaan nähden hyvin paljon. Pirkanmaan pelastuslaitoksen päiväpalveluohjelmassa on määritelty, että ylipalomiehen päivittäiseen ohjelmaan kuuluu koulutukseen osallistumista.

Osa vuosittaisista säännöllisistä koulutuksista toteutetaan siten, että koulutukseen osallistuu vain tietty henkilöstöryhmä, johon kuuluvat eivät ole koulutuksen aikana hälytysvalmiudessa. Tällaisia koulutuksia järjestetään vuosittain tietylle henkilöstöryhmälle korkeintaan kuutena päivänä.

Asiassa on kysymys työnantajan järjestämästä pakollisesta esimieskoulutuksesta, joka on järjestetty tietylle henkilöstöryhmälle kohdennettuna Hervannan paloasemalla. Kysymys on ollut tavanomaisiin virkatehtäviin sisältyvästä koulutukseen osallistumisesta. Samaa koulutusta ei voida tulkita virkamatkaksi yksittäisen viranhaltijan osalta sen johdosta, että hänen pysyväisluonteinen toimipaikkansa sijaitsee toisen kunnan alueella. Koulutuksessa ei ole kysymys virkamatkasta niiden viranhaltijoiden osalta, joiden toimipaikassa koulutus on pidetty. Koulutus on ollut luonteeltaan tavanomaista virkatehtäviin kuuluvaa koulutusta kaikille koulutukseen määrätyille viranhaltijoille. Työnantaja korvaa virkaehtosopimuksen mukaisten ehtojen täytyessä matkakustannukset, mutta päivärahat ei makseta.

Pirkanmaan pelastuslaitos on järjestänyt esimieskoulutusta poikkeusluvan mukaista työaikaan tekeville paloesimiehille ja heidän sijaisilleen säännöllisesti kolmesta kuuteen päivään vuosittain vuodesta 2013 alkaen. Esimieskoulutus laajennettiin koskemaan yksikönjohtajina ja aseman vanhimpina toimivia ylipalomiehiä säännöllisesti vuonna 2015. A on osallistunut esimieskoulutuksiin 27.11., 1.12. ja 9.12.2015 ja 3.10., 4.11. ja 16.12.2016. Koulutuksessa on kerrottu osallistujille

koulutuksen säännöllisyydestä. Esimieskoulutus on paitsi säännöllistä ja suunnitelmallista, myös pakollista. Koulutukset suunnitellaan myös työvuoroluetteloon. Esimieskoulutusta on järjestetty paloesimiehille ja heidän sijaisilleen työvuoroluettelon mukaisesti keväällä ja syksyllä 2016 ja ylipalomiehille syksyllä 2016. Myös syksyn 2017 osalta esimieskoulutus on jo suunniteltu ja aikataulutettu ja A tulee osallistumaan koulutuspäiviin 11.10., 27.10. ja 14.12.2017. Hallinto-oikeus on ymmärtänyt koulutustilaisuuden laadun väärin.

A on niin sanottu järjestäytymätön viranhaltija. Kysymyksessä olevan työ- ja virkaehtosopimusmääräyksen tulkinnasta ei ole erimielisyyttä paikallisten sopijaosapuolten välillä.

A on antanut selityksen, jossa on vaadittu, että kaupunginhallituksen valitus hylätään, ja esitetty lisäksi muun ohella seuraavaa:

A:n virkatehtävissä matkustaminen työhön toiselle asemalle ei ole tavanomaista. Matkustaminen toiselle paloasemalle ei siten ole luonteeltaan virantoimitusmatka vaan virkamatka.

Päiväpalveluohjelmaan kuuluvat koulutukset ovat pituudeltaan 1–2 tuntia. Niiden aikana viranhaltija on välittömässä hälytysvalmiudessa. Hervannan paloasemalla toteutettu koulutus kesti kahdeksan tuntia. Siihen osallistuneet viranhaltijat eivät olleet koulutuksen aikana hälytysvalmiudessa. Työvuorojen muuttaminen tällaiseksi koulutukseksi on poikkeuksellista. Kerran vuodessa tapahtuva yhden työvuoron vaihto edellä mainitun kaltaisiksi koulutuspäiviksi ei ole virkaehtosopimuksessa tarkoitetulla tavalla toistuvaa.

Tampereen kaupungin matkustusohje poikkeaa työ- ja virkaehtosopimuksesta. Kaupungin noudattama käytäntö syrjii Pirkanmaan pelastuslaitoksella työskenteleviä.

Tampereen kaupunginhallitus on täydentänyt valitustaan.

A on antanut valituksen täydennyksen johdosta lausuman.

Korkein hallinto-oikeus on pyytänyt työtuomioistuimen lausunnon.

Työtuomioistuin on, varattuaan Kunnalliselle työmarkkinajärjestölle, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:lle, Julkisen alan unioni JAU ry:lle ja Kunta-alan koulutettu Hoitohenkilöstö KoHo ry:lle tilaisuuden tulla asiassa kuulluiksi, antanut 28.9.2020 seuraavan lausunnon:

”Tampereen kaupungin viranhaltija, ylipalomies A on osallistunut tiettyjen ylipalomiesten koulutustilaisuuksiin Hervannan paloasemalla loppuvuonna 2015. Korkein hallinto-oikeus on lausuntopyynnössään kysynyt, onko A:n matkat näihin koulutustilaisuuksiin asiassa sovellettavien kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräysten mukaan katsottava luonteeltaan virkamatkoiksi vai virantoimitusmatkoiksi ja miten mainittuja määräyksiä on muutoin edellä kuvatussa tilanteessa tulkittava.

Sopijapuolet ovat erimielisiä kyseessä olevien sopimusmääräysten tulkinnasta. Kunnallinen työmarkkinalaitos on lausunnossaan katsonut, että viranhaltijan matkat asunnoltaan Hervannan paloasemalle ja takaisin ovat KVTES 2014–2016:n 16 liitteen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja työmatkoja muuhun kuin pysyväisluonteiseen toimipisteeseen. Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Julkisen alan unioni JAU ry ja Kunta-alan koulutettu Hoitohenkilöstö KoHo ry ovat yhteisessä lausunnossaan katsoneet, että kysymyksessä olevat matkat ovat KVTES:n 16 liitteen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja virkamatkoja.

KVTES:iin osallisten tarkoituksesta tai KVTES:n laajemmasta soveltamiskäytännöstä ei ole esitetty näyttöä työtuomioistuimelle. Pelkästään käsillä olevan asian paikallisten osapuolten käsitykselle KVTES:n oikeasta tulkinnasta ei voida antaa asiassa merkitystä. Näin ollen tulkintariita on ratkaistava pitäen lähtökohtana KVTES:n sanamuotoa.

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (1.3.2014–31.1.2017) 1 §:n mukaan viranhaltijalle/työntekijälle suoritetaan matkakustannusten korvausta tämän sopimuksen liitteen 16 mukaisesti. Kyseisen matkakustannusten korvauksia koskevan liitteen 1 §:n 1 momentin mukaan matkakustannusten korvaukseen oikeuttava virkamatka on kunnan/kuntayhtymän asianomaisen viranomaisen antamaan määräykseen perustuva matka, joka ei kuulu tavanomaiseen virkatoimintaan/tavanomaisiin työtehtäviin. Soveltamisohjeen mukaan virkamatka perustuu esimiesasemassa olevan viranhaltijan tai toimitilien antamaan matkamääräykseen, jonka tämä voi antaa johtosäännössä olevan valtuutuksen tai pysyväismääräyksen perusteella. Virkamatkat eivät ole tavanomaista virkatoimintaa ja ne edellyttävät matkustamista virkapaikan ulkopuolelle.

Mainitun liitteen 1 §:n 2 momentin mukaan virantoimitusmatka on viranhaltijan/työntekijän tavanomaiseen virkatoimintaan/tavanomaisiin työtehtäviin liittyvä matka. Soveltamisohjeen mukaan virantoimitusmatkassa matkustaminen on virkatehtäviin/työtehtäviin liittyvänä tavanomaista eli päivittäistä, viikoittaista tai muutoin toistuvaa. Matka tapah-

tuu tavallisesti työpisteestä toiseen tai määrätystä lähtöpaikasta toiseen ja takaisin virantoimituspaikkakunnalla tai muuten virkapiiriin kuuluvalla alueella. Esimerkkeinä voidaan mainita tarkastus-, hoito- ja huoltomatkat, joita tekevät esimerkiksi rakennustarkastajat, terveystarkastajat, kotisairaanhoidajat ja sosiaalitarkkailijat.

Edellä mainitun liitteen 2 §:n 1 momentin mukaan työmatka eli matka asunnosta toimi-, työ- tai kokoontumispaikkaan ja takaisin ei oikeuta korvauksiin muissa kuin pykälän 2–6 momenteissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Edellä todetuista määräyksistä seuraa, että mikäli koulutus katsotaan tavanomaiseksi virkatoiminnaksi, matkaa koulutukseen ei voida katsoa virkamatkaksi, jolloin sen on oltava virantoimitusmatka tai työmatka. Mikäli koulutus sen sijaan katsotaan muuksi kuin tavanomaiseksi virkatoiminnaksi, KVTES:n sanamuodon mukaan matkustaminen koulutukseen on joko virkamatka tai työmatka. Mikäli koulutuksen ei katsota olevan tavanomaista virkatoimintaa, mutta matka ei ole perustunut matkamääräykseen, kyseessä on katsottava olevan työmatka.

Työtuomioistuin katsoo, että koulutuksen ja siihen osallistumisen voidaan ymmärtää olevan tavanomaista virkatoimintaa, mikäli koulutukseen osallistumisen näytetään olevan toistuvaa ja osa henkilön virkatehtäviä. KVTES:n määräykset jättävät kuitenkin avoimeksi, kuinka paljon koulutustilaisuuksia tulee olla ja kuinka tiheästi niitä on järjestettävä, jotta niihin osallistumisen voidaan katsoa toistuvaksi toiminnaksi. Myös suhteellisen harvoin toistuvaa koulutusta voidaan työtuomioistuimen käsityksen mukaan pitää KVTES:n tarkoittamalla tavalla toistuvana. Huomiota tulee kuitenkin kiinnittää myös siihen, kuinka olennaisesti koulutus ja siihen osallistuminen liittyy virkamiehen virkatehtäviin. Mikäli virkamies on velvollinen osallistumaan koulutuksiin esimerkiksi säilyttääkseen virkansa edellyttämän kelpoisuuden tai pätevyyden, koulutukseen osallistumista lienee pidettävä tavanomaisena virkatoimintana, vaikka koulutustilaisuuksia ei ole lukumääräisesti tai aikana yhteenlaskettuna paljon tai niitä ei järjestetä kovin lyhyin väliajoin.

Kuten edellä on todettu, matkaa voidaan KVTES:n sanamuodon mukaan pitää virkamatkana, jos virkamies on saanut matkaa varten matkamääräyksen eikä matka kuulu tavanomaiseen virkatoimintaan. Jotta käsillä olevassa asiassa tarkoitettuja matkoja voitaisiin pitää virkamatkoina, tulisi molemmat edellä mainitut seikat näyttää toteen. Työtuomioistuimelle ei ole esitetty selvitystä nimenomaisen matkamääräyksen antamisesta A:lle. Toisaalta työtuomioistuimelle toimitetusta aineistosta ilmenee, että A on ollut pelastuslaitoksella tietynlaisessa esimiesasemassa.

Hänen työnantajansa on edellyttänyt hänen osallistuvan nimenomaan hänen asemassaan oleville järjestettyyn koulutukseen, jonka on kerrottu olevan suunnitelmallista ja säännöllistä. Työtuomioistuin katsoo sille esitettyjen tietojen perustella, että A:n osallistumista kyseessä oleviin koulutustilaisuuksiin voidaan lähtökohtaisesti pitää hänen tavanomaiseen virkatoimintaansa kuuluvana.

KVTES:n 16 liitteen 1 §:n 2 momentin alla olevan soveltamisohjeen mukaan virantoimitusmatka muun muassa tapahtuu tavallisesti työpisteestä toiseen virantoimituspaikkakunnalla tai muuten virkapiiriin kuuluvalla alueella, ja esimerkkeinä on nimenomaisesti mainittu eräiden ammattiryhmien suorittamat tarkastus-, hoito- ja huoltomatkat. Liitteen 2 §:n 2 momentin alla olevassa esimerkissä henkilön matkat kotoansa ensimmäiseen toimipisteeseen ja viimeisestä toimipisteestä kotiin ovat työmatkoja, vaikka kumpikaan mainituista toimipisteistä ei ole henkilön vakituinen toimipiste. Työtuomioistuin katsoo soveltamisohjeen ja esimerkin sanamuodon näiltä osin viittaavaan siihen, että virantoimitusmatkat eivät lähtökohtaisesti ole matkoja, jotka alkavat virkamiehen kotoa tai päättyvät sinne.

KVTES:n 16 liitteen 2 §:n 1 momentin sanamuodon mukaan työmatka on matka asunnosta toimi-, työ- tai kokoontumispaikkaan ja takaisin. Myös edellä mainittu esimerkki viittaa siihen, että kodista alkavat ja sinne päättyvät matkat ovat yleensä joko työ- tai virkamatkoja. Käsillä olevassa tapauksessa A on matkustanut kotoaan Hervannan paloasemalle osallistuakseen siellä työnantajan järjestämään koulutukseen, johon hänellä on ollut velvollisuus osallistua. Hervannan paloasema ja Teivon paloasema, jolla A:n on ilmoitettu tavanomaisesti käyvän työssä, ovat saman kuntayhtymän toimipisteitä. Koulutukseen osallistumisen kannalta Hervannan paloasemaa voidaan siten pitää edellä mainitussa KVTES:n määräyksessä tarkoitettuna toimi-, työ- ja kokoontumispaikkana. Työtuomioistuin katsoo siten, ettei ole estettä pitää työmatkoina korkeimman hallinto-oikeuden lausuntopyynnössä tarkoitettuja A:n matkoja asunnoltaan Hervannan paloasemalle ja sieltä takaisin asunnolleen.

Koulutukseen osallistumisesta voi tulla maksettavaksi päivärahaa ainoastaan, mikäli matkustaminen katsotaan virkamatkaksi tai virantoimitusmatkaksi. Määräykset päivärahan maksamisen edellytyksistä ovat KVTES:n 16 liitteen 6 §:ssä.

Johtopäätöksensä työtuomioistuin lausuu, että sille esitettyjen tietojen perusteella korkeimman hallinto-oikeuden lausuntopyynnössä mainitut matkat vaikuttavat olevan KVTES:ssä tarkoitettuja työmatkoja. Sen ar-

vioiminen, onko kyseiset matkat katsottava luonteeltaan virkamatkoiksi, virantoimitusmatkoiksi vai työmatkoiksi ja miten mainittuja määräyksiä on muutoin kyseisessä tilanteessa tulkittava, jää kuitenkin korkeimman hallinto-oikeuden tehtäväksi asiaa koskevan näytön vastaanottamisen jälkeen.”

Tampereen kaupunki on antanut työtuomioistuimen lausunnon johdosta lausunnon. Tampereen kaupunki jättää korkeimman hallinto-oikeuden arvioitavaksi, onko kyse virantoimitusmatkasta vai työmatkasta. Asiassa on selkeästi tullut näytetyksi, että kyse ei ole KVTES:n tarkoittamista virkamatkoista.

A on antanut työtuomioistuimen ja Tampereen kaupungin lausuntojen johdosta selityksen. Kuntatyönantaja vetoaa 1970-luvulta peräisin olevaan tulkintaan, joka ei enää vastaa nykyajan käsityksiä virkapaikoista, virkamatkoista, virantoimitusmatkoista ja työmatkoista. Enää ei ole kaupunkien omia paloasemia vaan isoja alueellisia laitoksia. Esimerkiksi Pirkanmaan pohjoisimman ja eteläisimmän paloaseman etäisyys on yli 150 kilometriä. Työnantaja voi käyttää tulkintaetuoikeuttaan ja jättää kirjoittamatta matkamääräyksen jopa mielivaltaisesti, kuten A:n asiassa on tehty. Kerran vuodessa tapahtuva koulutus ei täytä KVTES:n mukaisista toistuvuuden määritelmää. Työtuomioistuimen lausunnosta jää puuttumaan selkeä määritelmä virkapaikasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja Tampereen kaupunginhallituksen ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastusjohtajan päätökset saatetaan voimaan.

Perustelut

Asiassa on ratkaistavana kysymys siitä, onko A:lla ollut asiaan sovellettavan kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) määräysten perusteella oikeus saada päivärahaa koulutukseen osallistumisesta. A on vaatinut, että hänen osallistumisensa Hervannan paloasemalla 27.11., 1.12. ja 9.12.2015 järjestettyyn yksikönjohtajien ja aseman vanhimpina toimivien ylipalomiesten koulutukseen korvataan virkamatkana maksamalla hänelle osapäivärahaa kyseisiltä päiviltä. Kaupunki on hylännyt A:n vaatimuksen. Hallinto-oikeuden kumottua kaupungin päätökset asia on tullut kaupungin valituksesta korkeimman hallinto-oikeuden arvioitavaksi.

Asiaan sovellettavan KVTES 2014–2016 1 §:n mukaan viranhaltijalle suoritetaan matkakustannusten korvausta tämän sopimuksen liitteen 16 mukaisesti. Kyseisen liitteen 1 §:n 1 momentin mukaan matkakustannusten korvaukseen oikeuttava virkamatka on kunnan tai kuntayhtymän asianomaisen viranomaisen antamaan määräykseen perustuva matka, joka ei kuulu tavanomaiseen virkatoimintaan tai tavanomaisiin työtehtäviin. Määräystä koskevan soveltamisohjeen mukaan virkamatka perustuu esimiesasemassa olevan viranhaltijan tai toimielimen antamaan matkamääräykseen, jonka tämä voi antaa johtosäännössä olevan valtuutuksen tai pysyväismääräyksen perusteella. Virkamatkat eivät ole tavanomaista virkatoimintaa ja ne edellyttävät matkustamista virkapaikan ulkopuolelle.

Keskeinen kysymys nyt esillä olevassa asiassa on se, voidaanko koulutusta, johon A on osallistunut, pitää määräyksen edellyttämällä tavalla tavanomaisena virkatoimintana, jolloin matkaa koulutukseen ei voida KVTES:n mukaan katsoa virkamatkaksi. Työtuomioistuimen lausunnosta ilmenevästi koulutuksen ja siihen osallistumisen voidaan ymmärtää olevan tavanomaista virkatoimintaa, mikäli koulutukseen osallistumisen näytetään olevan toistuvaa ja osa henkilön virkatehtäviä. Työtuomioistuimen mukaan keskeistä on erityisesti se, kuinka olennaisesti koulutus ja siihen osallistuminen liittyy virkamiehen virkatehtäviin. Mikäli virkamies on velvollinen osallistumaan koulutuksiin esimerkiksi säilyttääkseen virkansa edellyttämän kelpoisuuden tai pätevyyden, koulutukseen osallistumista lienee pidettävä tavanomaisena virkatoimintana, vaikka koulutustilaisuuksia ei ole lukumääräisesti tai aikana yhteenlaskettuna paljon tai niitä ei järjestetä kovin lyhyin väliajoin.

Asiassa saadun selvityksen mukaan koulutus, johon A on osallistunut, on ollut työnantajan järjestämää pakollista esimieskoulutusta, joka oli merkitty A:n työvuorolistaan ja luettu hänen työaikaansa. A:lle ei ole annettu KVTES:n tarkoittamaa matkamääräystä koulutukseen liittyen. Työnantajan esittämän selvityksen mukaan vastaavaa esimieskoulutusta on järjestetty paloiesimiehille ja heidän sijaisilleen sekä ylipalomiehille toistuvasti vuosittain myös vuoden 2015 jälkeen.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että kun otetaan huomioon koulutuksen luonteesta ja toistuvuudesta saatu selvitys sekä se, että koulutus oli luettu osaksi A:n työaikaa ja merkitty hänen työvuorolistaansa, koulutuksen voidaan katsoa olevan KVTES:n tarkoittamaa tavanomaista virkatoimintaa siten että siihen osallistumista ei voida pitää määräysten mukaisena virkamatkana. Asiassa saadun selvityksen perusteella A:lla

ei ole ollut oikeutta päivärahan saamiseen myöskään muulla KVTES:n 16 liitteen 6 §:n mukaisella perusteella. Näin ollen Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastusjohtajan ja Tampereen kaupunginhallituksen päätökset hylätä A:n vaatimus osapäivärahan suorittamisesta koulutukseen osallistumisen perusteella eivät ole lainvastaisia KVTES:n määräysten perusteella.

Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeuden päätös on kumottava ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastusjohtajan sekä Tampereen kaupunginhallituksen päätökset saatettava voimaan.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Anne E. Niemi
oikeusneuvos

Outi Suviranta
oikeusneuvos

Janne Aer
oikeusneuvos

Petri Helander
oikeusneuvos

Toomas Kotkas
oikeusneuvos

Kaisa Pärssinen-Knight
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös	Tampereen kaupunginhallitus, maksutta
Jäljennös	Hämeenlinnan hallinto-oikeus
	Työtuomioistuin
	A
	Pirkanmaan pelastuslaitoksen pelastusjohtaja